

Pääkirjoitus

Huostaan- otto voi pelastaa

Huostaanotto ei määritä sitä, millainen lapsi tai nuori on ihmisenä. Tomi Hamäläinen kertoo tässä lehdessä tarinansa päihdeongelmaisten vanhempien kodissa. Hänestä ei tullut päihdeongelmaista, vaikka näin helposti ajatellaan.

Päiviö Turtiaisen kohdalla mikään viranomaisen ei valvonut hänen hyvinvointiaan sijoituksen jälkeen. Nyt on toisin.

Tomin kohdalla jälkihoito toimii nykyään 25-vuotiaaksi asti.

Tomi ja Päiviön kokemukset osoittavat, että lapsen arjen tärkeimpien aikuisten tehtäviä on löytää yhteisymmärrys siitä, mikä on lapselle parasta ja miten aikuiset kukin omalla kohdalla voivat laittaa lapsen edun etusijalle.

Sijaishuollon onnistumisen kannalta tärkeää on sosiaalityön ammattilaisten mukaan avoimuus, varhainen puuttuminen ja suora sekä kaikkia osapuolia kunnioittava kohtaaminen.

Tärkeintä on toiveikkaus ja nuoren halu selviytyä.

Tukea tarvitaan aikuisilta, jotka uskovat nuoreen. Sijaishuolto tai huostaanotto itsessään voi olla monelle nuorelle onnistuminen - ei aina järjestelmän epäonnistuminen.

Varhaislapsuuden elinolosuhteiden ei tarvitse olla este tulevaisuudelle.

Tomi Hämäläinen (vas.) ja Päiviö Turtiainen ovat kasvaneet sijaisperheissä. Molemmat huostaanotettiin vauvaikäisinä. 18 vuotta täyttäneen Hämäläisen tukena on jälkihuollon lähiohjaaja Minna Vainiontaus.

Huostaanotettu ei ole aina ongelmanuori

Sijaishuolto: Sijaisperheissä kasvaneet Tomi Hämäläinen ja Päiviö Turtiainen kertovat tarinansa.

ÄÄNEKOSKI
Heli Hyttinen

Huostaanotto. Hatkalapset, huumeet, rötökset ja alkoholi. Nämä asiat moni meistä yhdistää sijaisperheissä asuviin tai asuneisiin lapsiin ja nuoriin.

- Ei se automaattisesti mene niin. Sijoitettuna oleminen ei määritä sitä, mitä sinusta tulee, alkoholistivanhempien lapsi Tomi Hämäläinen, 18, toteaa.

Hän haluaa kertoa tarinansa, että ihmiset ymmärtäisivät, eivätkä leimaisi.

Päiviö Turtiainen, 77, jakaa Hämäläisen näkemyksen. Hänkin kasvoi sijaisperheessä.

TURTIAISEN syntyessä Punakaharjulla keväällä 1943

hänen äitinsä sairasti tuberkuloosia. Isä oli rintamala. Äiti kuoli keuhkotautiin vuonna 1944.

Terveysissar sai Turtilaiselle paikan Tampereen joulumerkkikodista, jonne hänet vietiin alle viikon ikäisenä.

Syksyllä 1943 joulumerkkikoti muutti Palkaneelle evakkoon, koska pelättiin, että Tamperetta pommitettaisiin.

Joulumerkkikotiin tuli koko ajan uusia vauvoja, ja kesällä 1944 paikallinen terveysissar löysi Punkaharjulta lapsettoman pariskunnan, joka lupasi ottaa Turtilaisen.

Tall-lhantalan taistelulta käytiin vain 40 kilometrin

” Olen monesti miettinyt, miten hyvin asiat ovat lopulta menneet.

Tomi Hämäläinen

onnenpotku, sillä hän oli ainoa lapsi.

- Sain pyrkiä Lyseon Savonlinnaan. Jouduin asumaan koulukortteereissa ja maksamaan muun muassa asunnosta. Rahaa oli niukalti. Kesikoulun jälkeen hain kansakoulunopettajaseminaariin. Kasvatusvanhempani ratkaisivat sen, missä olen nyt, opettajana ja myöhemmin kanttorina työskennellyt Turtilainen sanoo.

- Kasvatusisäni ei käyttänyt tupakkaa eikä alkoholia ja sanoi, etten minäkään niitä tarvitse. Äiti opetti laulamaan ja vei lähetysompeuseuraan. Siitä sain läheyskipinän.

Joulumerkkikodilta tuli kysely Turtilaisen voinnista tämän ollessa 10-vuotias. Muuten mikään viranomaistaho ei valvonut tai pitänyt yhteyttä sijoituksen jälkeen. Terveysissar kävi kylässä siksi, että hän oli perhetuttu.

Myöhemmin kasvatusvanhemmat muuttivat Turtilaisen mukana Suolahteen.

- Hoidin heidät hautaan asti. Sen tunsin olevani heille velkaa.

TOMI Hämäläinen kertoo olevansa Uuraisten perämetisistä lähtöisin. Hänetkin huostaanotettiin ensimmäisen kerran vauvaikäisenä. Jo sitä ennen alkoholistiäitinsä kanssa asunut lapsi oli viettänyt viikonloppuja tukiperheessä.

Myös Hämäläisen jo edesmennyt isä oli alkoholisti. Tiettävästi vanhemmat eivät koskaan asuneet yhdessä.

- Ensimmäinen sijaisperheeni oli Konnevedellä. Kävin siellä eskarin ja ykkös- ja kakkosluokan. Sen jälkeen asuin pari vuotta biologisen äitini kanssa Suolahdessa, kunnes 11- tai 12-vuotiaana pääsin nykyiseen sijaisperheeseen Äänekoskelle.

Kokiksi opiskeleva Hämäläinen puhuu nykyisestä sijaisperheestä, vaikka hän asuu jo omillaan. Sijaisvanhempiaan hän kutsuu äidiksi ja isäksi, ja yhteyttä pidetään yhä.

- Koen, että elämäni vasti alkoi toisesta huostaanotosta. Sitä ennen minulla on vain hataria muistikuvia lapsuudestani. Nykyisen perheen koen omaksi perheekseni, jota minulla ei aiemmin ollut.

Hämäläinen kertoo ymmärtäneensä, että alkoholismi on sairaus, jonka kanssa ei ole helppo taistella. Siksi hän ei ole biologiselle äidilleen vihainen, ehkä

muksia. Olen oppinut, mitä elämässä ei ainakaan kannata tehdä ja yrittänyt kääntää sen omaksi edukseni.

SIJAISVANHEMMILTAAN nuori mies on oppinut ennen muuta oikeanlaisen jämäptäyden. Hän tekee päätökset harkiten, mutta osaa myös sopivasti hellittää.

- Välillä olen ollut jopa liiankin tunnollinen ja varautunut, jopa pessimisti.

Isältään Hämäläinen kysyy nykyisin neuvoa esimerkiksi autoon liittävissä asioissa. Äiti taas opastaa valkkapa kodinhoitoa koskevissa pulmissa.

Apuna on myös Äänekosken kaupungin tarjoama jälkihuolto, joka on lastensuojelulaissa säädetty palvelu 25-vuotiaaksi asti. Hämäläisen jälkihuollon lähiohjaaja on perhetyöntekijä **Minna Vainiontaas**.

- Jos on vaikka ongelmia laskujen kanssa tai mikä tahansa askarruttaa, niin aina voi soittaa Minnalle. Aina olen saanut avun, ja vieläpä nopeasti.

TURTIAISTA tai Hämäläistä ei ole kumpaakaan koskaan kiusattu huostaanoton vuoksi. Kumpikaan ei ole myöskään peitellyt taustaansa.

- Minua on koulukiusattu, mutta se liittyi ulkonäköni ja käyttäytymiseen. Olen aina ajatellut, että jos en kelpaa muille sellaisena kuin olen, niin ei sitten. Minun kohdallani kiusaminen loppui, kun muut huomasivat, miten itsevarma ja myös hyvä tyyppi olen, Hämäläinen sanoo.

- Olen monesti miettinyt, miten hyvin asiat ovat lopulta menneet. Nykyään sijaishuollossa asuvia lapsia ja nuoria tuetaan tosi hyvin. Saatavissa on myös monia etuuksia, jos esimerkiksi opiskelee toisella paikkakunnalla, hän jatkaa.

PÄIVIÖ TURTIAISEN KOTIALBUMI

Päiviö Turtilainen vietiin